U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Mgr. M. Š.**, proti žalovanému: **Ústavní soud**, se sídlem Joštova 8, Brno, o námitce podjatosti vznesené žalobcem ve věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 31 A 29/2011,

takto:

Soudkyně Krajského soudu v Brně JUDr. Jarmila Ďásková **je vyloučena** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 31 A 29/2011.

Odůvodnění:

Předseda Ústavního soudu rozhodnutím ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. Spr ÚS 452/10, zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 8. 2010, sp. zn. Spr ÚS 452/10, o částečném odmítnutí žádosti žalobce v rozsahu, v němž se domáhal poskytnutí informace, konkrétně znění návrhu Nejvyššího soudu na zahájení řízení ve věci Pl. ÚS 22/09, z něhož vzešel návrh na zrušení zákona, včetně údajů o jménu a příjmení soudce, proti němuž je vedeno kárné řízení, a dalších osob, které jsou účastníky řízení před Krajským soudem v Brně, zmiňovaných v návrhu na zahájení řízení před žalovaným.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce ke Krajskému soudu v Brně žalobu. Řízení o této žalobě vede krajský soud pod sp. zn. 31 A 29/2011.

Žalobce podáním ze dne 1. 6. 2011 vznesl námitku podjatosti vůči soudkyni JUDr. Jarmile Ďáskové, neboť pro její osobní poměr vůči jeho osobě lze mít důvodné pochybnosti o její nestrannosti a nepodjatosti. Svoje tvrzení odůvodnil tím, že se dne 14. 11. 2005 zúčastnil jednání u Krajského soudu v Brně ve věci sp. zn. 57 Ca 102/2003, během kterého měla soudkyně JUDr. Jarmila Ďásková jednat vůči žalobci ponižujícím způsobem. Z tohoto důvodu žalobce podal dne 23. 11. 2005 stížnost k předsedovi Krajského soudu v Brně. Dopisem ze dne 21. 12. 2005, č. j. St 18.501/2005, předseda Krajského soud v Brně, JUDr. Jaromír Pořízek, shledal stížnost na chování soudkyně nedůvodnou. Žalobce následně podal na soudkyni žalobu na ochranu osobnosti, kterou projednal Krajský soud

v Praze pod sp. zn. 36 C 40/2006, a v odvolacím řízení pod sp. zn. 1 Co 54/2008, Vrchní soud v Praze. Oba soudy žalobu zamítly.

Ke vznesené námitce se soudkyně JUDr. Jarmila Ďásková nevyjádřila. V předkládací zprávě k rozhodnutí o námitce podjatosti předsedkyně senátu 31 A Krajského soudu v Brně JUDr. Jaroslava Skoumalová uvedla, že vzhledem k dlouhodobé pracovní neschopnosti JUDr. Jarmily Ďáskové (nástup pracovní neschopnosti v dubnu 2011, pravděpodobný termín návratu na podzim roku 2011) nelze zajistit její aktuální vyjádření k námitce podjatosti, a proto přiložila vyjádření k námitce podjatosti této soudkyně ve věci sp. zn. 31 A 2/2010, která byla vznesena žalobcem a která je obsahově totožná s námitkou v této věci. Z důvodů uvedených již v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2011, č. j. Nao 3/2011 - 106, navrhovala rozhodnout o vyloučení soudkyně JUDr. Jarmily Ďáskové z projednávání a rozhodnutí dané věci.

Dne 10. 6. 2011 byla věc předložena k rozhodnutí čtvrtému senátu Nejvyššího správního soudu.

Podle § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. *soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.*

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina") a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva"), je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

Z ustálené judikatury zdejšího soudu a také Ústavního soudu plyne, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda - s ohledem na okolnosti případu - lze mít za to,

že by soudce podjatý mohl být (viz nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 167/94, sv. 6, nález č. 127 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, dostupné na http://nalus.usoud.cz).

Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob, jež se řízení účastní, vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům řízení nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01, sv. 23, nález č. 98 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, dostupné na http://nalus.usoud.cz).

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 - 70, www.nssoud.cz, uvedl, že *nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat šířeji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (I. ÚS 167/94, Ústavní soud: Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (II. ÚS 105/01). Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (III. ÚS 448/04).*

Lze tak shrnout, že při posouzení otázky podjatosti soudce je třeba akcentovat též tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti nejen ve vztahu k účastníkům řízení, nýbrž i ke třetím osobám (z novější judikatury Ústavního soudu k tomu viz např. nález ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05).

Z námitky žalobce plyne, že pochybuje o nestrannosti a podjatosti soudkyně JUDr. Jarmily Ďáskové vůči jeho osobě. Soudkyně JUDr. Jarmila Ďásková se k námitce podjatosti z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti nevyjádřila. Nicméně lze i v této věci podle názoru Nejvyššího správního soudu vycházet z vyjádření jmenované soudkyně ve věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 31 A 2/2010 ze dne 4. 1. 2011, které připojila předsedkyně senátu 31 A k předkládací zprávě a jehož obsah je uveden v usnesení zdejšího soudu ze dne 30. 3. 2011, č. j. Nao 3/2011 - 106, dostupné na www.nssoud.cz, neboť se jednalo o obsahově totožnou námitku podjatosti žalobce jako v nyní projednávaném případě. Ve zmíněném vyjádření soudkyně JUDr. Jarmila Ďásková uvedla, že k této věci (projednávané pod sp. zn. 31 A 2/2010) nemá žádný vztah. K osobě žalobce poznamenala, že od doby, kdy převzala věc, ve které vystupoval v pozici obecného zmocněnce, ji napadnul stížností u předsedy Krajského soudu v Brně na průtahy. Po zjištění, že osobně průtahy nezpůsobila, podal na ni žalobce žalobu na ochranu osobnosti po jím vyvolaném incidentu u jednání v přestupkové věci. S ohledem na výše uvedené okolnosti pokládala za správné, aby byla z této věci z rozhodování vyloučena z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. Na žádost Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2011, č. j. Nao 3/2011 - 96, doplnila své vyjádření dne 9. 3. 2011 tak, že na vyjádření ze dne 4. 1. 2011 trvá, a že její poměr k žalobci je takový, že by bylo vhodné, aby byla z projednání této věci vyloučena.

Po skutkové stránce bylo zjištěno, že mezi soudkyní JUDr. Jarmilou Ďáskovou a žalobcem v minulosti vznikl spor, týkající se výkonu funkce soudce, který vyústil podáním stížnosti k předsedovi Krajského soudu v Brně a podáním žaloby na ochranu osobnosti ze strany žalobce vůči osobě soudkyně. Nejvyšší správní soud v již zmíněném usnesení ze dne 30. 3. 2011, č. j. Nao 3/2011 - 106, konstatoval: „*Ze spisové dokumentace mimo jiné vyplynulo, že ačkoliv z prokázaných výroků soudkyně k osobě žalobce ani prvoinstanční soud ani soud odvolací nedovozují neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce, jednalo se o výroky, kterých se měla soudkyně z profesních důvodů zdržet. Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 9. 12. 2008, č. j. 1 Co 54/2008 – 15, mimo jiné uvedl: ‚odvolací soud přihlíží k tomu, že na jednání soudce jsou kladeny vyšší nároky, že je to soudce, který podle § 117odst. 1 o. s. ř. má dbát na to, aby jednání probíhalo důstojně a nerušeně. Jestliže proto, jak bylo v řízení před soudem prvního stupně prokázáno, se druhá žalovaná při jednání Krajského soudu v Brně ve věci sp. zn. 57 Ca 102/2003, uchýlila, ať již z jakýchkoliv důvodů, k prokázaným výrokům, byť v prokazatelně napjaté atmosféře, kterou sama nevyvolala, nelze takovéto jednání, byť jím nedošlo neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce, považovat za profesionální‘.*“

Výše popsané skutkové okolnosti z objektivního hlediska vyvolávají pochybnosti o nestrannosti JUDr. Jarmily Ďáskové, neboť konflikt mezi touto soudkyní a osobou žalobce, kumulací všech výše uvedených okolností přerostl do rozměrů osobního konfliktu. Nejvyšší správní soud za dané procesní situace musel akcentovat objektivní pohled a konstatovat, že ze strany účastníků řízení i třetích osob nelze vyloučit pochybnosti o její nestrannosti.

Důvodem vyloučení soudce pro podjatost je totiž garantovat spravedlivý proces, jehož základním předpokladem je nezávislost a nestrannost, a nelze proto připustit, aby

soudci rozhodovali v případech, kdy by jejich osobní účast na dané věci ve stádiu před zahájením soudního řízení mohla vyvolávat zdání, že soudce nestranný není.

Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že soudkyně JUDr. Jarmila Ďásková je vyloučena z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Brně pod spisovou značkou 31 A 29/2011.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu